

Sygn. akt VII U 632/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lutego 2016 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SO Danuta Dadej – Więsyk

Protokolant: sekretarz sądowy Katarzyna Trafisz

po rozpoznaniu w dniu 8 lutego 2016 roku w Lublinie

sprawy F. B.

z udziałem zainteresowanego (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o zapłatę należności z tytułu zaległych składek na ubezpieczenie społeczne

na skutek odwołania F. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 29 grudnia 2008 roku, nr (...)

I. oddala odwołanie;

II. nie obciąża F. B. kosztami procesu;

III. zasądza od Skarbu Państwa (Kasa Sądu Okręgowego w Lublinie) na rzecz adwokat Z. W. prowadzącej Kancelarie Adwokacką w L. przy ul. (...) kwotę 15.498 zł (piętnaście tysięcy czterysta dziewięćdziesiąt osiem złotych) tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej F. B. z urzędu, którą to kwotę nakazuje wypłacić z sum budżetowych Skarbu Państwa - Kasy Sądu Okręgowego w Lublinie.

Sygn. akt VII U 632/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 grudnia 2008 roku, nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. na podstawie art. 108 w związku z art. 116 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja Podatkowa (Dz. U. z 2005 roku, Nr 8, poz. 60 z późn. zm.) oraz art. 31 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2007 roku, Nr 11, poz. 74 z późn. zm.), stwierdził, że F. B. ponosi odpowiedzialności jako członek zarządu spółki (...) Sp. z o.o. za zobowiązania z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wraz z odsetkami w łącznej kwocie 286.316,75 złotych, w tym z tytułu:

- składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych za okres od lutego 2003 roku do czerwca 2003 roku w kwocie 127,757,41 złotych;

- składek na Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego za okres od lutego 2003 roku do czerwca 2003 roku w kwocie 25.447,74 złotych;

- składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od lutego 2003 roku do czerwca 2003 roku w kwocie 10.627,60 złotych;

- odsetek za zwłokę liczonych na dzień 29 grudnia 2008 roku w kwocie 122.484,00 złotych (decyzja – k. 33 – 34 akt płatnika składek Zakładu).

W odwołaniu F. B. wnosił o zmianę wskazane decyzji poprzez stwierdzenie, że nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania spółki. W uzasadnieniu wskazał, że bezpośrednią przyczyną złożenia wniosku o ogłoszenia upadłości spółki było zajęcie rachunku bankowego przez komornika w dniu 4 kwietnia 2003 roku, co spowodowało trwałe zaprzestanie płacenia zobowiązań. W ocenie odwołującego strata wykazana w pierwszym kwartale nie stanowi dowodu na zaprzestanie płacenia przez spółkę zobowiązań. Wskazuje natomiast na sezonowość w produkcji (...). Przyczyna tą nie mógł być fakt niepłacenia przez spółkę zobowiązań w związku z opóźnieniami w regulowaniu płatności przez kontrahentów spółki (odwołanie – k. 2 – 4 akt sądowych).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie, argumentując, że wniosek o ogłoszenie upadłości został zgłoszony z opóźnieniem (odpowiedź na odwołanie – k. 6 – 7v. a.s.).

Postanowieniem z dnia 7 maja 2013 roku wezwana została do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. (postanowienie – k. 236 a.s.).

Ustanowiony z urzędu pełnomocnik odwołującego adwokat Z. W. wnosila o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej za pierwszą instancję, oświadczając, że opłaty nie zostały zapłacone w całości ani w części (protokół – k. 414v. a.s.). W apelacji od wyroku z dnia 6 listopada 2012 roku pełnomocnik odwołującego wnosila o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego

W toku postępowania profesjonalny pełnomocnik organu rentowego wnosił o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (protokoły – k. 172, 414v. a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu (...) roku zawarta została umowa spółki kreuująca byt prawny podmiotu pod nazwą (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L.. W dniu 26 października 2001 roku Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników podjęło jednogłośnie uchwałę między innymi o zmianie przedmiotu działalności Spółki. F. B. pełni funkcję prezesa zarządu (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. od grudnia 1998 roku do chwili obecnej. W tym okresie zarząd Spółki był jednoosobowy (okoliczności bezsporne). W ostatnich latach działalność Spółki koncentrowała się na produkcji (...), handlu detalicznym oraz usługach turystycznych. Natomiast od grudnia 1998 roku wydzielone z działalności spółki zostały usługi w zakresie handlu hurtowego poprzez utworzenie (...) Handel S.A., w której ponad 90 % akcji posiadała (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Akcjonariuszem w tym podmiocie był również F. B. oraz M. R.. Została również utworzona (...) S.A. w której po 50 % akcji posiadały (...) Handel S.A. oraz (...) S.A. z siedzibą w G.. W obu podmiotach F. B. był członkiem rady nadzorczej (zeznania F. B. – k. 347 – 348 a.s.).

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. dokonywała poręczeń dla wyżej wskazanych podmiotów gospodarczych w związku z nabywaniem przez te spółki towarów handlowych. Np. w dniu 30 maja 2001 roku Spółka poręczyła jako jeden z poręczycieli weksel in blanco wystawiony przez (...) S.A. na rzecz (...) S.A. W imieniu (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. jako prezes zarządu działał F. B., który dokonał poręczenia wskazanego weksla in blanco również jako osoba fizyczna (k. 6 akt sprawy o sygn. GC 354/03; k. 597 akt sprawy o sygn. V Ka 896/08). (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. dokonała również poręczenia udzielanego (...) S.A. kredytu bankowego przez Bank (...) S.A.(...) w L. (zeznania F. B. – k. 348 a.s.).

Z uwagi na nieuregulowanie przez (...) S.A. należności za nabyty towar, zabezpieczonej wekslem in blanco oraz poręczeniem wekslowym z dnia 30 maja 2001 roku w dniu 24 stycznia 2003 roku (...) S.A. uzyskał orzeczenie w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym prowadzonym przez Sąd Okręgowy w Białymstoku w sprawie o sygn. akt VII GC 354/03. W zakresie podmiotowym nakaz zapłaty był skierowany do (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. oraz F. B. jako osoby fizycznej i obejmował należność główną w kwocie 6.961.272,44 złotych. Wskazane orzeczenie zostało zaopatrzone w tytułu wykonawczy w dniu 13 marca 2003 roku. W dniu 17 grudnia 2002 roku (...) S.A. złożyła wniosek o otwarcie postępowania układowego. Natomiast w dniu 6 marca 2003 roku (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. złożyła w toku postępowania przed Sądem Okręgowym w Białymstoku o nadanie klauzuli wykonalności nakazu zapłaty z dnia 24 stycznia 2003 roku o zwolnienie od kosztów sądowych. W uzasadnieniu wniosku Spółka wskazała jako okoliczności usprawiedliwiające żądanie zajęcie rachunku bankowego przez Bank (...) S.A. (...) w L. w związku z dochodzeniem przez ten bank spłaty kredytu w kwocie przewyższającej 2.000.000,00 złotych, którego Spółka była poręczycielem. Nadto Spółka wskazała na okoliczność zaległości w uiszczaniu należności podatkowych VAT. Przeciwno Spółce na podstawie zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nakazu zapłaty z dnia 24 stycznia 2003 roku była prowadzona egzekucja z majątku Spółki na kwotę 3.000.000,00 złotych. Natomiast w lutym 2003 roku wydano przeciwko Spółce nakazy zapłaty z tytułu dokonanych przez Spółkę poręczeń, zasądzające na rzecz wierzycieli kwotę w łącznej wysokości 698.020,70 złotych. Obciążenia wynikające z tytułu wykonawczych przeciwko Spółce z tytułu dokonywanych przez Spółkę poręczeń i innych zabezpieczeń na rzecz (...) Handel S.A. oraz (...) S.A. spowodowały jej niewypłacalność (k. 6, 22, 71, 127, 148, 150 – 151, 360 akt sprawy o sygn. VII GC 354/03 prowadzonej przez Sąd Okręgowy w Białymstoku; k. 102, 106 akt sprawy o sygn. VIII U 50/03 prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Lublinie; k. 595 akt sprawy o sygn. V Ka 896/08 prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Lublinie; opinia – k. 145 a.s.).

W trakcie 2002 roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. dokonywała spłaty zobowiązań w sposób nieterminowy lub częściowy. I tak nie dokonała płatności kwoty 442.790,61 złotych zasądzonej w maju 2002 roku na rzecz (...) S.A. nakazem zapłaty w sprawie o sygn. akt IX GNc 494/02. Od października 2002 roku zaprzestała odprowadzania podatku VAT oraz podatku dochodowego od wynagrodzeń osób fizycznych. Spółka nieterminowo regulowała również należności na rzecz takich podmiotów jak (...) Sp. z o.o., L. Federacji (...), (...) (...) Z. i M. K. S.J., (...) Sp. z o.o., (...) B. S. M. S. Sp. J., (...) Sp. z o.o. oraz (...) S.A. (...) do zasady Spółka nie zaprzestała jednak całkowitego regulowania zobowiązań. W okresie od października 2002 roku do marca 2003 roku Spółka dokonała bowiem płatności na zaspokojenie jej zobowiązań w łącznej kwocie 3.547.421,13 złotych (oświadczenia o spłatach wierzytelności – k. 10 – 91 akt sprawy o sygn. VIII U 50/03 prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Lublinie; k. 595 akt sprawy o sygn. V Ka 896/08 prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Lublinie; opinia oraz opinia uzupełniająca – k. 145, 289 – 290 a.s.).

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. sporządzała sprawozdania finansowe prezentujące wyniki finansowe osiągnięte w poszczególnych latach. Zarówno w sprawozdaniu sporządzonym na dzień 31 grudnia 2002 roku jak i na dzień 31 marca 2003 roku, sporządzonym i podpisanym w dniu 22 marca 2003 roku przez osobę sporządzającą D. C. oraz F. B., wykazano, że na dzień 31 grudnia 2002 roku wartość majątku Spółki wynosiła 1.537.219,2 złotych. Natomiast wartość zobowiązań podmiotu wynosiła 1.374.221,6 złotych. Porównanie tych wartości wskazuje, że informacje zawarte w powołanych sprawozdaniach wskazywały na występowanie nadwyżki wartości majątku nad wartością zobowiązań w kwocie 162.997,6 złotych (opinia – k. 144 a.s.; opinia uzupełniająca – k. 282 – 284 a.s.; k. 271 a.s.).

Natomiast wskazane sprawozdania sporządzone na dzień 31 grudnia 2002 roku jak i na dzień 31 marca 2003 roku nie zawierały postanowień dotyczących tworzenia rezerwy na ryzyko, dotyczącej zewnętrznych zobowiązań Spółki z tytułu udzielonych przez ten podmiot poręczeń, zabezpieczającej ewentualne zdarzenia przyszłe, związane z koniecznością dokonania przez Spółkę zapłaty dochodzonych należności z tytułu udzielonych poręczeń. Tymczasem kwota rezerw na ryzyko spłaty zobowiązań z tytułu udzielonych przez Spółkę poręczeń biorąc pod uwagę wartość dochodzonych z tego tytułu roszczeń winna wynieść 3.528.115,70 złotych (opinia – k. 145 – 146, 147, 148 a.s.; opinia uzupełniająca – k. 285 a.s.).

G. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. we wniosku o ogłoszenie upadłości wskazała, że jej należności są ściągalne w 60 % wartości według wartości określonej w bilansie na dzień 31 marca 2003 roku. Oznaczało to, że z kwoty należności od odbiorców i innych należności wykazanych w bilansie sporządzonym na dzień 31 marca 2003 roku w kwocie 761.831 złotych Spółka uznała, iż należności w kwocie 304.732 złotych są należnościami nieściągalnymi. Przyjęcie, że na dzień 31 grudnia 2002 roku ta sama wartość należności była nieściągalna, skutkowało tym, że jedynie przy skorygowaniu należności wykazanych w bilansie na dzień 31 grudnia 2002 roku o kwotę 304.732 złotych dochodziło do sytuacji, iż zobowiązania Spółki przekraczają wartość majątku. Wynika to z porównania wykazanej w bilansie wartości nadwyżki majątku nad zobowiązaniami w kwocie 186.161 złotych z aktualizowanymi ze względu na poziom ściągłości należnościami Spółki, które dawało wartość ujemną w wysokości 118.571 złotych, oznaczająca nadwyżkę zobowiązań nad wartością majątku. Tymczasem w sprawozdaniu zarządu Spółki i w informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego brak było informacji o wykonaniu aktualizacji (odpisów) nieściągalnych należności i wykazaniu jedynie należności ściągalnych, do czego zobowiązywały Spółkę przepisy ustawy o rachunkowości. Okoliczności te uzasadniają wniosek o tym, że sprawozdanie finansowe na 31 grudnia 2002 roku nie prezentowało realnych danych oraz że zobowiązania Spółki już na koniec 2002 roku przekroczyły wartość jej majątku (opinia – k. 286 a.s.).

W bilansie na dzień 9 lipca 2003 roku Spółka dokonała aktualizacji rozrachunków na kwotę 452.151,84 złotych. Natomiast syndyk masy upadłości Spółki za okres od dnia 9 lipca 2003 roku do dnia 31 grudnia 2003 roku na dzień 9 lipca 2003 roku dokonał aktualizacji należności ewidencyjnych wskazanych przez Spółkę o kwotę 913.792 złotych. W sprawozdaniu syndyka dokonano również zwiększenia rezerw o kwotę 4.061.626,76 złotych z tytułu poręczeń dokonanych przez Spółkę przed ogłoszeniem upadłości. Dane te wskazują na stan prowadzenia ksiąg rachunkowych Spółki oraz pomijanie niekorzystnych dla podmiotu informacji (k. 271 a.s.; k. 139 akt sprawy o sygn. VIII U 50/03 prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Lublinie; opinia – k. 286 – 287 a.s.).

Spółka w sprawozdaniu na dzień 31 grudnia 2002 roku określiła wartość należności na kwotę 1.106.370 złotych. Następnie w bilansie sporządzonym na dzień 9 lipca 2003 roku dokonała aktualizacji tych należności, określając ich wartość na kwotę 21.666,00 złotych. Dokonanie tak istotnej aktualizacji należności Spółki w bilansie sporządzonym na dzień 9 lipca 2003 roku świadczy o tym, że w sprawozdaniu sporządzonym na dzień 31 grudnia 2002 roku, należności były prezentowane w wartości ewidencyjnej bez wymaganej przez ustawę o rachunkowości oceny realności ich odzyskania (opinia uzupełniająca – k. 287 – 288 a.s.).

Okoliczność, że bilans na sporządzony na dzień 31 grudnia 2002 roku nie obejmował zobowiązań powstałych po dniu bilansowym, będących efektem poręczeń dokonanych przez Spółkę przed dniem bilansowym, a które zgodnie z ustawą o rachunkowości powinny być ujęte w bilansie na dzień 31 grudnia 2002 roku, jak również okoliczność, iż wykazane w bilansie sporządzonym na dzień 31 grudnia 2002 roku należności Spółki zostały ujęte w wartości ewidencyjnej, a nie realnej do odzyskania, usprawiedliwiają wniosek o tym, że z dniem 31 grudnia 2002 roku zobowiązania Spółki przekroczyły wartość posiadanego przez Spółkę majątku (opinia – k. 290 a.s.).

W dniu 18 kwietnia 2003 roku Spółka złożyła do Sądu Rejonowego w Lublinie XVIII Wydziału Gospodarczego dla spraw upadłościowych i naprawczych, podpisany przez prezesa zarządu, wniosek o ogłoszenie swojej upadłości. W uzasadnieniu wniosku F. B. wskazał, że działalność spółki, prowadzącej działalność gospodarczą w zakresie produkcji i montażu (...), produkcji i remontów urządzeń dla przemysłu spożywczego, usług turystycznych oraz handlu detalicznego, za rok 2001 roku przyniosła niewielki zysk, natomiast w 2002 roku nastąpiło gwałtowne załamanie na rynku produkcji i montażu (...) oraz produkcji i remontów urządzeń dla przemysłu spożywczego. Minimalne ilości pozyskiwanych zamówień spowodowały spadek obrotów, wskutek czego dłużnik nie mógł utrzymać płynności finansowej, co rzutowało na pozostałe obszary prowadzonej działalności gospodarczej. Nastąpiło pogorszenie wyników finansowych w takim stopniu, że żaden z banków nie chciał udzielić kredytu, zaś nieregularne zapłaty za dostawy towaru spowodowały utratę zaufania u dostawców. Posiadany majątek nie wystarcza nawet na częściowe pokrycie zobowiązań wynikających głównie z dokonywanych poręczeń. Wnioskodawca wskazał, że Spółka trwale zaprzestała płacenia długów (uzasadnienie postanowienia – k. 4 a.płatnika składek).

Postanowieniem z dnia 10 lipca 2003 roku Sąd Rejonowy w Lublinie XVIII Wydział Gospodarczy dla spraw upadłościowych i naprawczych, wydanym w sprawie o sygn. akt VIII U 50/03, w pkt I ogłosił upadłość (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. (poświadczone za zgodność postanowienie i uzasadnienie – k. 3 – 5 a.płatnika składek).

Wykonując pkt III postanowienia z dnia 10 lipca 2003 roku Zakład dokonał zgłoszenia wierzytelności. Postanowieniem z dnia 3 marca 2004 roku Sąd Rejonowy w Lublinie XVIII Wydział Gospodarczy dla spraw upadłościowych i naprawczych, wydanym w sprawie o sygn. akt VIII U 50/03, postanowił uznać zgłoszoną wierzytelność Zakładu pod pozycją 33, w kwocie 304.107,11 złotych z tytułu należności głównej oraz 14.584,00 złotych z tytułu odsetek, w 3 kategorii (poświadczony za zgodność wyciąg z postanowienia – k. 2 a.płatnika składek).

W toku postępowania upadłościowego syndyk w osobie M. M. dokonał sprzedaży ruchomości z majątku upadłego, dokonał częściowej windykacji należności od dłużników upadłego oraz zaspokoił w ramach częściowego planu podziału funduszu masy upadłości wierzycieli na łączną kwotę 35.000,00 złotych. Na dzień 15 listopada 2004 roku w masie upadłości znajdowały się jeszcze aktywa w postaci udziałów i akcji w spółkach (...) Spółka z o.o. w L. oraz G. (...) S.A. w L. oraz wierzytelności przysługujące od (...) S.A. w L., (...) S.A. w L., Urzędu Gminy K., Urzędu Gminy K., L. G., G. O., (...) Sp. z o.o. w Ż., (...) Sp. z o.o. we W., A. F., A. M. oraz Z. S.. Wartość pozostałego w masie upadłości majątku została przez syndyka określona w bilansie na dzień 13 stycznia 2005 roku na kwotę 17.399,65 złotych. W przedmiocie wskazanych wierzytelności syndyk prowadził egzekucje, które okazały się bezskuteczne i do masy upadłości nie wpłynęły żadne środki finansowe. Syndyk ogłosił również w prasie zaproszenie do składania ofert na zakup udziałów, akcji i wierzytelności upadłego. Próby sprzedaży podejmowane ostatecznie w grudniu 2004 roku nie przyniosły zamierzonego rezultatu (uzasadnienie postanowienia – k. 18 a.płatnika składek).

W dniu 15 listopada 2004 roku syndyk masy upadłościowej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. wnosił między innymi o umorzenie postępowania upadłościowego. Rozpoznając wniosek postanowieniem z dnia 21 stycznia 2005 roku Sąd Rejonowy w Lublinie XVIII Wydział Gospodarczy dla spraw upadłościowych i naprawczych w pkt I umorzył postępowanie upadłościowe z uwagi na brak środków na kontynuowanie postępowania upadłościowego przed wykonaniem planu ostatecznego podziału (postanowienie i uzasadnienie – k. 17 – 19 a.płatnika składek). Wskazane postanowienie uprawomocniło się (okoliczność bezsporna).

Na dzień 13 września 2007 roku Spółka posiadała względem Zakładu zadłużenie w łącznej wysokości 482.083,28 złotych, w tym 304.321,28 złotych należności głównej oraz 177.762,00 złotych z tytułu odsetek. Na dzień 6 grudnia 2007 roku zadłużenie Spółki z tytułu odsetek wzrosło do kwoty 186.555,00 złotych. Na dzień 9 grudnia 2008 roku zadłużenie Spółki względem Zakładu zmniejszyło się do 299.292,26 złotych, w tym 172.028,26 złotych należności głównej oraz 127.264,00 złotych z tytułu odsetek. W dniu 23 grudnia 2008 roku zadłużenie wyniosło 301.769,32 złotych, w tym 172.888,32 złotych należności głównej oraz 128.881,00 złotych z tytułu odsetek (okoliczności bezsporne).

Za okres od lutego 2003 roku do czerwca 2003 roku zobowiązania Spółki względem Zakładu z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wraz z odsetkami wynosiły w łącznej kwocie 286.316,75 złotych, w tym z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych w kwocie 127.757,41 złotych, składek na Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego w kwocie 25.447,74 złotych, składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w kwocie 10.627,60 złotych oraz odsetek za zwłokę liczonych na dzień 29 grudnia 2008 roku w kwocie 122.484,00 złotych (okoliczności bezsporne).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił również w oparciu o powołane dowody z dokumentów. Ich autentyczność w toku procesu nie była kwestionowana przez strony. Ich forma oraz treść nie wzbudziła ponadto wątpliwości co do ich autentyczności z urzędu, wobec czego zostały one uznane za wiarygodne w całości i jako takie stanowiły pełnowartościowe źródło informacji o okolicznościach faktycznych w sprawie.

Powyższa ocena dotyczy również wywołanych w sprawie opinii biegłego T. K. stanowiących zdaniem Sądu wiarygodny dowód co do kondycji finansowej spółki w spornym okresie. Zawierały wskazane opinie szczegółowe odniesienie się do całości istotnej dokumentacji a wnioski biegłego w nich zaprezentowane są spójne i wyczerpujące. Biegły w przekonujący sposób opisywał zastosowaną przez siebie metodologię. Należy nadto podnieść, że strona skarżąca nie przedstawiła argumentów mających na celu podważenie tych wniosków.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił również w oparciu w zeznania F. B., którym za zakresie przyjętym dla poczynionych ustaleń dał wiarę w całości jako logicznym i znajdującym potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym.

Natomiast zeznania świadków L. R., H. D. oraz T. W. nie miały znaczenia dla wyjaśnienia okoliczności mających znaczenia dla ustalenia podstaw odpowiedzialności F. B..

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie F. B. nie zasługuje na uwzględnienie i jako takie podlega oddaleniu.

Zgodnie z art. 116 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2012 r., poz. 749 ze zm.) w zw. z art. 31 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 121 ze zm.), za zaległości z tytułu składek spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w organizacji, spółki akcyjnej lub spółki akcyjnej w organizacji odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna, a członek zarządu:

1) nie wykazał, że:

- a) we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie zapobiegające ogłoszeniu upadłości (postępowanie układowe) albo
- b) niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego) nastąpiło bez jego winy;

2) nie wskazuje mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części.

Przechodząc do oceny ziszczenia się w rozpoznawanej sprawie pierwszej z pozytywnych przesłanek obciążenia odpowiedzialnością za zobowiązania składkowe spółki członka zarządu, związanej z nieskutecznością w całości lub w części egzekucji z majątku spółki należy wskazać, na brak w orzecznictwie jednolitości stanowisk co do tego jak rozumieć pojęcie "bezskuteczność egzekucji". W części orzeczeń wskazuje się, że ze wskazaną przesłanką mamy do czynienia jedynie w przypadku umorzenia egzekucji z powodu jej bezskuteczności (np. w wyroku WSA w Olsztynie z dnia 7 listopada 2007 roku, I SA/OI, oraz w wyroku WSA w Warszawie z dnia 1 sierpnia 2007 roku, III SA/Wa 176/07). Niemniej można zauważyć kształtowanie się linii orzecniczej, w świetle której stwierdzenie bezskuteczności egzekucji ustala się na podstawie każdego prawnie dopuszczalnego dowodu, przy czym może to nastąpić jedynie po przeprowadzeniu postępowania egzekucyjnego (uchwała NSA z dnia 8 grudnia 2008 roku, II FPS 6/08). Istnieją także rozbieżności co do wymogu formalnego stwierdzenia bezskuteczności egzekucji administracyjnej. W ocenie jednych składów orzekających konieczność wydania przed przeniesieniem odpowiedzialności postanowienia o bezskuteczności egzekucji nie znajduje jakiegokolwiek umocowania w treści obowiązującego prawa (wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 2 września 2008 roku, I SA/Bd 134/08). O bezskuteczności postępowania egzekucyjnego, w rozumieniu art. 116 ordynacji podatkowej, nie musi przesądzać wyłącznie umorzenie postępowania egzekucyjnego oraz wydanie, w jego konsekwencji, postanowienia w sprawie umorzenia tego postępowania. Mogą za tym przemawiać inne działania organu egzekucyjnego, niekoniecznie zakończone postanowieniem o umorzeniu postępowania egzekucyjnego. Muszą one jednak nie pozostawiać żadnych wątpliwości co do tego, że egzekwowana wierzytelność nie

może być zaspokojona z jakiegokolwiek części majątku spółki (wyrok NSA z dnia 20 lutego 2007 roku, II FSK 233/06). Oddalenie wniosku o ogłoszenie upadłości z powodu braku majątku dłużnika jest wystarczającym dowodem na to, że prowadzenie w stosunku do niego egzekucji nie przyniesie efektu w postaci wyegzekwowania należności, a zatem jest to równoznaczne z bezskutecznością egzekucji (wyrok WSA w Warszawie z dnia 26 marca 2007 roku, III SA/Wa 2610/06). Można jednak spotkać się także z poglądem, wedle którego dla uznania egzekucji za bezskuteczną nie wystarczy sama okoliczność niezaspokojenia roszczenia podatkowego. W takiej sytuacji powinno być bowiem wydane odrębne postanowienie o bezskuteczności egzekucji (wyrok NSA z dnia 16 lutego 2012 roku, II FSK 1565/10).

Sąd orzekający przychylił się do stanowiska, że dla wykazania przez organ rentowy bezskuteczności egzekucji z majątku Spółki w realiach rozpoznawanej sprawy niezbędne nie było wszczęcie, prowadzenie a następnie umorzenie postępowania egzekucyjnego przez Zakład z majątku Spółki. Zdaniem Sądu za bezskutecznością egzekucji przemawiać mogą inne działania Zakładu, niekoniecznie zakończone postanowieniem o umorzeniu postępowania egzekucyjnego, której jednak nie powinny pozostawiać żadnych wątpliwości co do tego, że egzekwowana wierzytelność nie może być zaspokojona z jakiegokolwiek części majątku spółki. Poczynione ustalenia w pełni usprawiedliwiają pogląd o tym, że Zakład takie działa podjął. Do takich należy niewątpliwie dokonane przez organ rentowy zgłoszenie wierzytelności, którą postanowieniem z dnia 3 marca 2004 roku Sąd Rejonowy w Lublinie XVIII Wydział Gospodarczy dla spraw upadłościowych i naprawczych, wydanym w sprawie o sygn. akt VIII U 50/03, postanowił uznać pod pozycją 33, w kwocie 304.107,11 złotych z tytułu należności głównej oraz 14.584,00 złotych z tytułu odsetek, w 3 kategorii. Wszczęta w wyniku ogłoszenia upadłości Spółki egzekucja uniwersalna, mająca na celu wyegzekwowanie należności Zakładu z tytułu zaległych składek z masy upadłego nie przyniosła jednak zaspokojenia. Jak bowiem ustalono postanowieniem z dnia 21 stycznia 2005 roku Sąd Rejonowy w Lublinie XVIII Wydział Gospodarczy dla spraw upadłościowych i naprawczych w pkt I prawomocnie umorzył postępowanie upadłościowe z uwagi na brak środków na kontynuowanie postępowania upadłościowego przed wykonaniem planu ostatecznego podziału, bez skutku w postaci zaspokojenia Zakładu. W tym stanie rzeczy, odnoszącym się do stanu majątku Spółki, nie sposób nie zauważyć, że brak prowadzenia egzekucji wobec Spółki po umorzeniu postępowania upadłościowego, był w pełni usprawiedliwiony uzasadnionym przekonaniem o tym, iż takie działanie nie przyniesie efektu w postaci wyegzekwowania należności.

Z tych względów Sąd doszedł do przekonania, że w realiach rozpoznawanej sprawy za bezskutecznością egzekucji przeciwko spółce przemawia zakończenie postępowania upadłościowego, w ramach którego nie doszło do zaspokojenia zgłoszonych i wciągniętych na listę wierzytelności zobowiązań Spółki z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne. Z tych względów należało uznać, że organ rentowy wykazał bezskuteczność egzekucji należności z majątku Spółki. A co istotne stan bezskuteczności egzekucji pozostawał aktualny również na dzień wydania zaskarżonej decyzji z dnia 29 grudnia 2008 roku, z uwagi na to, że w tym dniu aktualny pozostawał stan majątku Spółki wskazany w postanowieniu o umorzeniu postępowania upadłościowego, nie wystarczający nawet na pokrycie kosztów tego postępowania. Nadto co istotne wykazana przez organ rentowy w rozpoznawanej sprawie bezskuteczność odnosi się do całego majątku spółki, a nie tylko do jego części (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 16 czerwca 1992 roku, I ACz 183/92). Jak bowiem wynikała z poczynionych ustaleń majątek Spółki okazał się niewystarczający na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego, co jak wyżej wskazano, stanowiło podstawę do umorzenia tego postępowania.

Co do drugiej z przesłanek pozytywnych przeniesienia odpowiedzialności za zobowiązania składkowe spółki na członka zarządu w postaci wykazania powstania tego zobowiązania w okresie pełnienia przez niego tej funkcji, tj. których termin płatności upłynął w czasie pełnienia obowiązków członka zarządu, należy podnieść, że okoliczność powstania zaległości z tytułu składek objętych zakresem zaskarżonej decyzji w okresie pełnienia przez F. B. funkcji prezesa zarządu Spółki nie był sporny.

W tym miejscu należy wskazać na niezasadności podniesionego przez pełnomocnika ubezpieczonego zarzutu przedawnienia. Z uwagi na treść uzasadnienia tego zarzutu, sformułowaną w apelacji od następnie uchylonego wyroku z dnia 6 listopada 2012 roku, Sąd uznał za zasadne uporządkowanie kwestii pojęć występujących na gruncie instytucji przedawnienia. Po pierwsze należy wskazać, że na gruncie ordynacji podatkowej oraz ustawy systemowej występują trzy instytucje, tj. przedawnienie należności z tytułu składek, przedawnienie prawa do wydania decyzji

o odpowiedzialności osoby trzeciej oraz przedawnienie zobowiązania wynikającego z decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej. Pierwsza instytucja została uregulowana w przepisie art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku, poz. 121 ze zm.), zgodnie z którym należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 5 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne, z zastrzeżeniem ust. 5 - 6. Ma to o tyle istotne znaczenie z kolei dla przedawnienia prawa do wydania decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej, że z uwagi na akcesoryjny charakter tej odpowiedzialności względem spółki, decyzja taka nie może zostać wydana po upływie terminu przedawnienia należności z tytułu składek. W realiach rozpoznawanej sprawy zdaniem Sądu z całą pewnością nie doszło do przedawnienia tych należności przed datą wydania zaskarżonej decyzji, tj. przed dniem 29 grudnia 2008 roku. Dla takiego poglądu zasadnicze znaczenia ma okoliczność ogłoszenia w dniu 10 lipca 2003 roku upadłości Spółki, co skutkowało, zgodnie z treścią przepisu ust. 5c zdanie pierwsze art. 24 ustawy systemowej, przerwaniem biegu terminu przedawnienia, niewątpliwie w tym dniu jeszcze nie przedawnionych należności składkowych należnych za okres od marca 2003 roku do czerwca 2003 roku. Natomiast zakończenie postępowania upadłościowego poprzez jego umorzenie w dniu 21 stycznia 2005 roku spowodowało, zgodnie z treścią przepisu ust. 5c zdanie drugie art. 24 ustawy systemowej, rozpoczęcie biegu terminu przedawnienia na nowo od dnia uprawomocnienia się tego postanowienia. Oznaczała to, że zakończenie biegu terminu przedawnienia należności z tytułu składek nastąpiło w lutym 2010 roku, tj. ponad rok po dniu wydania zaskarżonej decyzji. Kwestia ewentualnego przedawnienia należności składkowych względem spółki pozostaje bez znaczenia dla odpowiedzialności członka zarządu z uwagi na wspomnianą już wyżej instytucję przedawnienia zobowiązania wynikającego z decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej. W ocenie Sądu w rozpoznawanej sprawie również nie doszło do przedawnienia prawa do wydania decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej. Kwestię tą reguluje przepis art. 118 § 1 ordynacji podatkowej, zgodnie z którym nie można wydać decyzji o odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej, jeżeli od końca roku kalendarzowego, w którym powstała zaległość podatkowa, upłynęło 5 lat. Początek biegu tego terminu biegnie on od końca roku kalendarzowego, w którym miało miejsce zdarzenie w postaci powstania zaległości składkowej – w rozpoznawanej sprawie od 31 grudnia 2003 roku, i trwa nieprzerwanie aż do upływu 5 lat. Zatem końcem terminu do wydania decyzji o odpowiedzialności osób trzecich będzie ostatni dzień grudnia 5. roku po roku, w którym powstała zaległość podatkowa, tj. w rozpoznawanej sprawie 31 grudnia 2008 roku. Natomiast zaskarżona decyzja została wydana w dniu 29 grudnia 2008 roku, czyli przed wskazanym wyżej terminem. Przy czym Sąd orzekający stoi na stanowisku, że w powołanym przepisie art. 118 § 1 ordynacji podatkowej przedawnienie powiązane z wydaniem, a nie doręczeniem decyzji (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2009 roku, II UK 111/09 oraz z dnia 7 kwietnia 2010 roku, I UK 340/09; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2012 roku, II UK 263/11; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 26 stycznia 2012 roku, I FSK 556/11). Natomiast z oczywistych względów rozpoznawania odwołania od decyzji z dnia 29 grudnia 2008 roku nie może być mowy o upływie biegu terminu przedawnienia zobowiązania wynikającego z tej decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej.

Z powołanego przepisu art. 116 § 1 ordynacji podatkowej wynika w sposób jednoznaczny, że do ustalenia odpowiedzialności członka zarządu konieczne jest nie tylko ustalenie pozytywnych jej przesłanek, czyli bezskuteczności egzekucji zaległości podatkowej oraz powstania zobowiązania w okresie pełnienia przez niego tej funkcji, ale także wykazanie, że nie zachodzą przesłanki wyłączające tę odpowiedzialność" (wyrok WSA w Warszawie z dnia 3 grudnia 2004 roku, III SA/Wa 209/04).

Z tego względu do rozważenia pozostała kwestia, czy w rozpoznawanej sprawie zaszły okoliczności ekskulpujące członka zarządu od odpowiedzialności, tzw. przesłanki negatywne odpowiedzialności. Pierwszą z przesłanek wyłączających odpowiedzialność członka zarządu jest wykazanie, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie zapobiegające ogłoszeniu upadłości (postępowanie układowe) albo niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego) nastąpiło bez jego winy.

W rozpoznawanej sprawie kwestie dotyczące przesłanek ogłoszenia upadłości regulują przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 24 października 1934 roku prawo upadłościowe (Dz. U. z 1991 roku, Nr 118, poz. 512 ze zm.). O zastosowaniu takiej podstawy prawnej dla oceny zaistnienia stanu uzasadniającego zgłoszenie

wniosku o ogłoszenie upadłości, a tym samym czasu właściwego dla takiej aktywności, przesądza treść przepisu art. 536 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. z 2015 roku, poz. 233 ze zm.), zgodnie z którą w sprawach, w których ogłoszono upadłość przed dniem wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe, czyli powołane rozporządzenie. Ogłoszenie upadłości Spółki miało miejsce w dniu 10 lipca 2003 roku, natomiast wejście w życie powołanej ustawy miało miejsce, stosownie do przepisu art. 546 tej ustawy, z dniem 1 października 2003 roku.

Zgodnie z treścią przepisu art. 1 § 1 rozporządzenia, przedsiębiorca, który zaprzestał płacenia długów, będzie uznany za upadłego. Natomiast przepis § 2 art. 1 przewiduje, że upadłość przedsiębiorcy będącego osobą prawną oraz znajdujących się w stanie likwidacji spółki jawnej, partnerskiej, komandytowej oraz komandytowo – akcyjnej będzie ogłoszona także wówczas, gdy ich majątek nie wystarcza na zaspokojenie długów. Natomiast zgodnie z art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 24 października 1934 roku prawo o postępowaniu układowym przedsiębiorca, który wskutek wyjątkowych i niezależnych od niego okoliczności zaprzestał płacenia długów lub przewiduje w najbliższej przyszłości zaprzestanie ich płacenia, może żądać otwarcia postępowania celem zawarcia układu z wierzycielami.

Pierwsza z powołanych przesłanek ogłoszenia upadłości bądź wszczęcia postępowania układowego w postaci zaprzestania spłaty zobowiązań w ustalonym stanie faktycznym nie zaistniała. Jak bowiem ustalono w trakcie 2002 roku oraz w pierwszym kwartale 2003 roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. co prawda dokonywała spłaty zobowiązań w sposób nieterminowy lub częściowy, jednakże co do zasady nie zaprzestała jednak całkowitego regulowania zobowiązań. W okresie od października 2002 roku do marca 2003 roku Spółka dokonała bowiem płatności na zaspokojenie jej zobowiązań w łącznej kwocie 3.547.421,13 złotych.

Pozostała zatem kwestia ustalenia czasu właściwego dla zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości ze względu na sytuację w której majątek Spółki nie wystarcza na zaspokojenie jej długów. Opierając się wyłącznie na treści art. 116 § ordynacji podatkowej nie daje się udzielić odpowiedzi na pytanie, co oznacza użyty w nim zwrot "we właściwym czasie". W szczególności z przepisu tego nie wynika, jakie okoliczności należy brać pod uwagę przy ocenie, czy wniosek o upadłość skierowany został do sądu w odpowiedniej chwili. Z całą pewnością określenie tej chwili powinno być ustalane obiektywnie, w zależności od okoliczności konkretnego wypadku, w oparciu o okoliczności faktyczne każdej sprawy, dla określenia której nie ma znaczenia subiektywne przekonanie członków zarządu spółki (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie z dnia 8 lutego 2012 roku, I SA/Lu 770/11). W rozpoznawanej sprawie ustalono, że w stosunku do Spółki występowała przesłanka do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości w postaci przekroczenia przez jej zobowiązania wartości majątku już na dzień 31 grudnia 2002 roku. Sąd przyjmując wskazaną datę wystąpienia przesłanki determinującej odpowiedzialność skarżącego jako prezesa zarządu za zobowiązania składkowe Spółki, oparł się na wnioskach zawartych w opinii biegłego z zakresie rachunkowości, który w sposób kategoryczny wskazał, że okoliczność, iż bilans na sporządzony na dzień 31 grudnia 2002 roku nie obejmował zobowiązań powstałych po dniu bilansowym, będących efektem poręczeń dokonanych przez Spółkę przed dniem bilansowym, a które zgodnie z ustawą o rachunkowości powinny być ujęte w bilansie na dzień 31 grudnia 2002 roku, jak również okoliczność, iż wykazane w bilansie sporządzonym na dzień 31 grudnia 2002 roku należności Spółki zostały ujęte w wartości ewidencyjnej, a nie realnej do odzyskania, usprawiedliwiają wniosek o tym, że z dniem 31 grudnia 2002 roku zobowiązania Spółki przekroczyły wartość posiadanego przez Spółkę majątku.

Co prawda w sprawozdaniu sporządzonym na dzień 31 grudnia 2002 roku jak i na dzień 31 marca 2003 roku, sporządzonym i podpisanym w dniu 22 marca 2003 roku przez osobę sporządzającą D. C. oraz F. B., wykazano, że na dzień 31 grudnia 2002 roku wartość majątku Spółki wynosiła 1.537.219,2 złotych. Natomiast wartość zobowiązań podmiotu wynosiła 1.374.221,6 złotych. Porównanie tych wartości wskazuje, że informacje zawarte w powołanych sprawozdaniach wskazywały na występowanie nadwyżki wartości majątku nad wartością zobowiązań w kwocie 162.997,6 złotych. Jednakże na co wskazał biegły powołane sprawozdania sporządzone na dzień 31 grudnia 2002 roku jak i na dzień 31 marca 2003 roku nie zawierały postanowień dotyczących tworzenia rezerwy na ryzyko, dotyczącej zewnętrznych zobowiązań Spółki z tytułu udzielonych przez ten podmiot poręczeń, zabezpieczającej ewentualne zdarzenia przyszłe, związane z koniecznością dokonania przez Spółkę zapłaty dochodzonych należności

z tytułu udzielonych poręczeń. Tymczasem kwota rezerw na ryzyko spłaty zobowiązań z tytułu udzielonych przez Spółkę poręczeń, biorąc pod uwagę wartość dochodzonych z tego tytułu roszczeń, winna wynieść 3.528.115,70 złotych. Tak okoliczność w ocenie biegłego miała istotne znaczenie dla oceny realnej sytuacji finansowej Spółki, nie zaś błędnie z wyżej wskazanego powodu sporządzane bilanse. Przyjęte przez biegłego stanowisko o tak istotnym znaczeniu powyższej kwestii tworzenia rezerw na ryzyko i ujawnianie ich w sporządzanych sprawozdaniach i bilansach znalazło potwierdzenie w sytuacji w jakiej znalazła się Spółka z uwagi na egzekwowanie wobec podmiotu należności wynikających z poczynionych przez Spółkę poręczeń. Jak bowiem ustalono obciążenia wynikające z tytułu wykonawczych przeciwko Spółce z tytułu dokonywanych przez Spółkę poręczeń i innych zabezpieczeń na rzecz (...) Handel S.A. oraz (...) S.A. spowodowały ostatecznie jej niewypłacalność.

Wskazaną okoliczność przewyższenia wartości zobowiązań na wartością majątku na 31 grudnia 2002 roku w ocenie biegłego stanowiła również okoliczność wskazania przez (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. we wniosku o ogłoszenie upadłości, że jej należności są ściągalne w 60 % wartości według wartości określonej w bilansie na dzień 31 marca 2003 roku. W ocenie biegłego oznaczało to, że z kwoty należności od odbiorców i innych należności wykazanych w bilansie sporządzonym na dzień 31 marca 2003 roku w kwocie 761.831 złotych Spółka uznała, iż należności w kwocie 304.732 złotych są należnościami nieściągalnymi. Przyjęcie założenia, że na dzień 31 grudnia 2002 roku ta sama wartość należności była nieściągalna, skutkowało zdaniem biegłego tym, że jedynie przy skorygowaniu należności wykazanych w bilansie na dzień 31 grudnia 2002 roku o kwotę 304.732 złotych dochodziło do sytuacji, iż zobowiązania Spółki przekraczają wartość majątku, co wynika z porównania wykazanej w bilansie wartości nadwyżki majątku nad zobowiązaniami w kwocie 186.161 złotych z aktualizowanymi ze względu na poziom ściągальności należnościami Spółki, które dawało wartość ujemną w wysokości 118.571 złotych, oznaczająca nadwyżkę zobowiązań nad wartością majątku. Tymczasem na co wskazał uwagę biegły w sprawozdaniu zarządu Spółki i w informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego brak było informacji o wykonaniu aktualizacji (odpisów) nieściągalnych należności i wykazaniu jedynie należności ściągalnych, do czego zobowiązywały Spółkę przepisy ustawy o rachunkowości.

Mając powyższe na względzie należało uznać, że w stosunku do Spółki ziściły się przesłanki do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie jej upadłości przed dniem 18 kwietnia 2003 roku, tj. przed okresem w którym skarżący jako prezes zarządu złożył wniosek o ogłoszenie upadłości Spółki. W tym stanie rzeczy nie można przyjąć, że zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości przez F. B. jako Prezesa Zarządu Spółki w dniu 18 kwietnia 2003 roku nastąpiło w czasie właściwym w rozumieniu przepisu art. 116 § 1 ordynacji podatkowej.

Należy jednocześnie podkreślić, iż ustawodawca uzależnia odpowiedzialność członków zarządu od tego, czy brak złożenia we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości spowodowany był zawinionym działaniem (winą) odpowiedzialnego, czy też nie. W wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 12 lutego 2002 roku, III SA 2544/00, Sąd ten, rozważając kryterium braku winy, stwierdził, iż jako kryterium w tym zakresie powinno się przyjąć obiektywny miernik staranności, jakiej można wymagać od strony należycie dbającej o swoje interesy. Osoba zainteresowana (w tym członek zarządu) winna wykazać brak winy, czyli udowodnić stosowną argumentacją swoją staranność oraz fakt, że uchybienie określonemu obowiązkowi było od niej niezależne. W tym kontekście niezgłoszenie upadłości oraz brak postępowania układowego we właściwym czasie na skutek błędnie udzielonej pomocy prawnej nie zwalnia członka zarządu od odpowiedzialności za zaległości spółki na podstawie przesłanki braku zawinienia, o której mowa w art. 116 § 1 ordynacji podatkowej.

Mając na uwadze powyższe wskazania w ocenie Sądu orzekającego w rozpoznawanej sprawie F. B. nie wykazał, że złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości nastąpiło bez jego winy. Należy wskazać, że zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. była zobowiązana do sporządzania pełnej wersji sprawozdania finansowego według reguł wynikających z tej ustawy, stanowiącego źródło w oparciu o które można było pozyskać informację czy w danym roku sprawozdawczym, według danych zawartych w sprawozdaniu finansowym, wystąpiły przesłanki do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Tymczasem jak ustalono bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2002 roku nie obejmował zobowiązań powstałych po dniu bilansowym, będących efektem poręczeń dokonanych przez Spółkę przed dniem bilansowym, a które zgodnie z ustawą o rachunkowości

powinny być ujęte w bilansie na dzień 31 grudnia 2002 roku, jak również okoliczność, iż wykazane w bilansie sporządzonym na dzień 31 grudnia 2002 roku należności Spółki zostały ujęte w wartości ewidencyjnej, a nie realnej do odzyskania, spowodowały brak pełnej informacji o sytuacji majątkowej i kapitałowej Spółki. Jednakże należy wskazać, że zgodnie z ustawą o rachunkowości to zarządu spółki – w rozpoznawanej sprawie jednoosobowy, ponosi odpowiedzialność za prawidłowe sporządzenie sprawozdania finansowego, tj. zawierającego dane wskazujące na wystąpienie przesłanek do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. W związku z tym podnoszone przez skarżącego okoliczności dotyczące sporządzenia bilansu na dzień 31 grudnia 2002 roku jak i na dzień 31 marca 2003 roku przez pracowników zatrudnionych w Spółce w dziale finansowym oraz ich opiniowania przez biegłego z zakresu księgowości i rachunkowości pozostają bez znaczenia dla oceny wystąpienia przesłanki braku zawinienia.

W tym miejscu należy wskazać, że ustalony stan faktyczny nie pozwolił na przyjęcie, że ubezpieczony wskazał mienie Spółki, z którego egzekucja umożliwiłaby zaspokojenie zaległości z tytułu składek w znacznej części.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzeczono, jak w wyroku.

Rozstrzygnięcie o nieobciążaniu ubezpieczonego kosztami procesu Sąd oparł na treści art. 102 k.p.c., która nie konkretyzuje w żaden sposób pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, jednocześnie pozostawiając ocenę, czy taki wypadek rzeczywiście zachodzi uznaniu sądu, który przy jej dokonywaniu powinien mieć na względzie całokształt okoliczności sprawy. Chodzi tu nie tylko o okoliczności związane z przebiegiem procesu i jego wynikiem, ale również pozostające poza jego obszarem (np. stan majątkowy strony, jej sytuacja życiowa). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z punktu widzenia zasad współżycia społecznego.

Podsumowując sposób skorzystania z art. 102 jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym sądu i do jego oceny należy przesądzenie, czy wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, który uzasadnia odstąpienie, a jeśli tak, to w jakim zakresie, od generalnej zasady obciążania kosztami procesu strony przegrywającej spór (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2010 roku, sygn. II PK 192/09, z dnia 27 maja 2010 roku, sygn. II PK 359/09, oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 października 2011 roku, sygn. II CZ 68/11 oraz z dnia 20 kwietnia 2012 roku, sygn. III CZ 17/12).

W ocenie Sądu Okręgowego takie okoliczności jak ustalenie odpowiedzialności w niniejszym postępowaniu co skutkuje pełną możliwością egzekucji należności z tytułu składek wraz z odsetkami w kwocie 286.316,75 złotych oraz stwierdzenie odpowiedzialności skarżącego z tytułu należności podatkowych w pełni usprawiedliwiają wniosek, że po stronie powoda zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony w rozumieniu przepisu art. 102 k.p.c., polegający na zaistnieniu wysokich kwot zobowiązań oraz sytuacji materialnej wnioskodawcy. Skarżący obecnie nie pracuje, utrzymuje się z prac dorywczych. Nie jest właścicielem żadnych nieruchomości (zeznania – str. 347).

Zasądzenie na rzecz pełnomocnika odwołującego ustanowionego z urzędu opłaty w wysokości 15.498,00 złotych znajduje oparcie w art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2015 roku, poz. 615), art. 108 § 2 k.p.c., ust. 1 i ust. 2 § 2, § 6 pkt 7 oraz § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2013 roku, poz. 461), a podwyższenie o stawkę podatku od towarów i usług przewidzianą dla tego rodzaju czynności w przepisach o podatku od towarów i usług, obowiązującą w dniu orzekania o tych opłatach, w oparciu o ust. 3 § 2 powołanego rozporządzenia, w związku z § 19 powołanego rozporządzenia. Nadto wnioski pełnomocnika co do postępowania przed sądem pierwszej instancji jak i postępowania apelacyjnego, spełniają wymóg określony w § 20 powołanego rozporządzenia w postaci oświadczenia, że opłata nie została zapłacona w całości lub w części. Obowiązki przyjęte przez Sąd stawki minimalnej opłaty uzasadnia wypracowany w orzecznictwie pogląd zgodnie z którym w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych dotyczącej przeniesienia na członków zarządu spółki zobowiązań spółki za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika powinno być ustalone z uwzględnieniem wartości przedmiotu sporu (por. uchwały Sądu Najwyższego z 9 marca 1993 roku, sygn. II UZP 5/93; postanowienia

Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2009 roku, sygn. I UZP 1/09, z dnia 1 czerwca 2010 roku, sygn. III UZ 3/10, z dnia 12 stycznia 2012 roku, sygn. I UZ 47/11; wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2010 roku, sygn. II UK 131/09 i z dnia 7 stycznia 2010 roku, sygn. II UK 148/09).